

De vita campestris

ëd monsù Tibul

Esempi 'd métrica dovrà: (primi doi distich)

- √ √ | - √ √ | - - | - √ √ | - √ √ | - -

Richèsse d'òr e d'argent che n'àutr as ramanga 'n sacòcia

- √ √ | - - | || - √ √ | - √ √ | -

ch'a ten-a coltivà tèra pèr vaire giornà

- √ √ | - √ √ | - - | - √ √ | - √ √ | - -

con èl sagrin dij nemis ch'a smijo daré 'd soa pòrta

- √ √ | - √ √ | - || - √ √ | - √ √ | -

mentre dla guèra 'l romor a-i gava 'dcò 'l bonumor

As peul noté coma ant la paròla "vaire" èl ditong ài a l'è ant la silaba longa "vài-", parèj coma ant la paròla "giornà" èl ditongh "io" a l'è ant la silaba curta "gior-". Sòn a smija ch'a vada pèrchè "vài-" a pòrta l'acent tònich dla paròla mentre "gior-" a lo fa nen. Ant la paròla "soa" as considera nen un ditongh ma doe silabe separà, e a smija che a casco bin, pèrchè a son doe silabe curte.

Se as vè a vèdde ant èl vers ch'a fa sés, a-i é un problema che a peul fé dèscute, (sempe che un an-n àbia veuja) e a l'è la paròla "càud" che a ven considerà na silaba curta. Sòn ant la cadensa dèl vers a ston-a nen.

E tut sòn mach ant ij prim sés vers.

An costa Elegia, pijand èl ghèddo dal prim pentàmetro latin, i l'oma provà a antrodue un pòch dèl nòstr sens dla poesia butand an rima le doe part dij pentàmetro (...coltivà ...giornà - ...romor ...bunumor - e via fòrt).

A la fin i vardroma, ant le nòte ij problema che a-i son.

De vita campestris

An sla vita dij camp

Divitias alius fulvo sibi congerat auro
et teneat culti jugera multa soli,
quem labor adsiduus vicino terreat hoste
martia cui somnos classica pulsa fugent.
Me mea paupertas vita traducat inerti
dum meus adsiduo luceat igne focus.

Ipsè seram teneras maturo tempore vites
rusticus et facili grandia poma manu.
Nec spes destituat, sed frugum semper acervos
praebeat et pleno pingua musta lacu.
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris
seu vetus in trivio florida sarta lapis.

Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
libatum agricolae ponitur ante deo.
Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona
spicea, quae templi pendeat ante fores.
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
terreat ut saeva falce Priapus aves.

Vos quoque, felicis quondam, nunc pauperis agri
custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuencos,
nunc agna exigui est hostia parva soli.
Agnæ cadet vobis, quam circum rustica pubes
Clamet 'io messes et bona vina date'.

Iam modo iam possim contentus vivere parvo
nec semper longae deditus esse viae,
sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra

1 Richèsse d'òr e d'argent che n'àutr as ramanga 'n sacòcia
ch'a ten-a coltivà tèra pèr vaire giornà
con èl sagrin dij nemis ch'a smijo daré 'd soa pòrta
mentre dla guèra 'l romor a-i gava 'dcò 'l bonumor.
Mi, che mia povertà am daga na vita tranquila
basta che an mè fornèl a-i sia 'n feu càud e bèl.

7 A la stagion, daspèrmi, i piantrai le neuve vis tènne
e con mie pràtiche man, j'erbo che fruta 'm daràn.
Peui nen che Spes am chita, ma sempe n'archeuita bondosa
am fasa avèj, e 'dcò 'l tin pien ed tò tempi tacà.
Tant ch'a sia 'n such ant un camp coma pura na pera sla lèja
con na coron-a 'd fior im fèrmo pèr dèje onor.

13 E peui qualonque ch'a sia sta fruta che l'ann neuv am pòrta
i l'ofrirai a l'onor dèl bon dèl agricoltor.
Bionda Ceres con le spi dèl mè camp i farai na coron-a
ch'a sarà peui butà sl'uss ed tò tempi tacà.
Ch'as buta Priap èl ross ant l'òrt con soa bela faussia,
che coma 'n brav buata a fasa por ai cros.

19 Voi peui ch'i guèrne sti camp, na vira bondos adess pòchi,
arsèive 'dcò voi Lares lòn ch'av èspèta pr' adess.
Na vira a j'era na manza ofèrta pèr vaire vitèle,
adèss a basta 'n cravot mach pèr sto podèj ci tot.
Iv ofriroma n'agnel, con tuti ij giovò dèl pais
Che a cantran "oh di vin dène mèsson e bon vin".

25 Donch i podrai, an fin vive tranquil 'd mie pòche cosètte
sensa da manca 'd viagé portant daprés mè papè,
anvece i podrai guèrnème, a l'ombra, dal tuf dla calura

arboris ad rivos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem
aut stimulo tardos increpuisse boves.

Non agnamve sinu pigeat fetumve capellae
desertum oblita matre referre domum.
At vos exiguo pecori, furesque lupique,
parcite: de magno est praeda petenda grege.
Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis
et placidam soleo spargere lacte Palem.

Adsitis, divi, neu vos e paupere mensa
dona nec e puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
pocula, de facili conposuitque luto.
Non ego divitias patrum fructusque requiro,
quos tulit antiquo condita messis avo:

parva seges satis est; satis est, requiescere lecto
si licet et solito membra levare toro.
Quam iuvat immites ventos audire cubantem
et dominam tenero continuisse sinu
aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit Auster,
securum somnos imbre iuvante sequi.

Hoc mihi contingat: sit dives iure, furorem
qui maris et tristes ferre potest pluvias.
O quantum est auri pereat potiusque smaragdi,
quam flectat ob nostras ulla puella vias.
Te bellare decet terra, Messalla, marique,
ut domus hostiles praeferat exuvias:

me retinent vinctum formosae vincla puellae,
et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia; tecum
Dum modo sim, quaeso segnis inersque vocer.
Te spectem, suprema mihi cum venerit hora,
Te teneam moriens deficiente manu.

Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.
Flebis: non tua sunt duro praecordia ferro
vincta, neque in tenero stat tibi corde silex.
Illo non juvenis poterit de funere quisquam
Lumina, non virgo, sicca referre domum.

Tu manes ne laede meos, sed parce solutis
crinibus et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, iungamus amores:
iam veniet tenebris Mors adoperta caput,
iam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
dicere nec cano blanditias capite.

Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
Non pudet et rixas inseruisse iuvat.
Hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque,
Ite procul, cupidus volnera ferte viris,
Ferte et opes: ego composito securus acervo
Despiciam dites despiciamque famem

sot j'erbo, 'n pas, a durmi s'la riva d'un tranquil fi.
Ch'im fasa peui nen vèr gogna dle vire branché un for con, tant
coma dovré le sponcion pèr cissé un beu plandron.

31 Am dèspiasria peui nen porté 'n cravòt an sij brass o un bero
che mare 'ndré a l'ha lassà , pèr arportélo 'ntècà.
Voiautri làder e luv lassé perde sto cit èstropòt:
coj gross à van già pi bin pèr procuréssè 'l botin.
Ambelessi i costumo mondé ogni ann mè pastor e
peui Pale cheta sbrincé con èl làit, com as deuv fé.

37 Sté da mia part, voi bon dé, aceté da la pòvra mia tàula
costi present bin citòt, drinta sti sempi fojot.
Un contadin antich a l'è fasse pèr prim ciapamenta
e a l'ha giusta dovrà ed tèra grassa 'mpastà.
I ciamo peui nen d'avèj le richèsse d'mia veja famija,
ch'a furo ambaronà con j'amson gròss dèl passà.

43 un cit amson am sicura dè stémne 'nt èl lét da tranquil e
arposé mè strach daré 'n sèl solit mè canapé.
Sota le cuerte si ch'a l'è bël sente 'l ventas ch'a sifla
mentre ch'im ten-o tacà mia padron-a dlla cà
cand peui la bisa d'invern a no pòrta la pieuva bin frèida
sté a durmi, 'dcò giunta d'eva ch'a stissa s'la strà.

49 Sòn che am capita pura: ch'a sia rich chi a so pòrta
j'onde dèl mar anfurà, coma dle pieuve 'l bagnà.
Or e smerald ch'as na vado pitòst a baron ma mach nen che
na fomna a deuva piore pèr causa dèl mè viage.
Giust l'è pèr ti car Messala fé guère pèr mar, e 'n tèra
con èl botin dij nemis che ed toa cà a fà curnis:

55 ambelessi son gropà da j'anliure 'd na cara matòta,
im seto com un porté dednans al sò marciapè.
Mi cerco nen laude, Delia, am basta stéte mach davzin
pura s'am diso nen bon, pura ch'am ciamo plandron.
Ch'i peussa vardete bin, cand am rivrà l'ora pi grànda
tnisend-te con sta mia man ch'a perd le fòrse pian pian.

61 Butandmè sèl lét da brusé it piore ras, oh mia Delia,
quàica basin t'im daras con quàica lerma sèl nas.
Sicura ch'it piore ras: to cheur a l'è pà fodrà 'd tola
Drin tò bon cheur a-i è pà na pera dura piantà.
Dal funeral pa gnun giovò , com pura gnun-a matòta
a podrà porté a cà j'eu j'eu ch' a sio già nen bagnà

67 Mè spirit cimenta nen, oh mia Delia, chita ij cavèj
mal ardrissà ma da bin. salva tò tènner pomin.
Ma mentre che la fortun-a a no giunta, tèrsoma j'amor:
tra pòch la mòrt a rivrà dè scur la testa quata
a rivrà 'tòst la veciàja, l'amor as podrà fé pi nen
gnanca conté folairà con èl cupiss ambiancà.

73 Adéss tratoma bin Venus, fin cand a smija nen onta
sbate le pòrte e rusé sòn a fà bin al tubé.
Ambelessi i son duce e bon soldà . Trombe e ansigne
stème lontan e porté bôte, magari cò dne
pèr l'òm angord, mentre mi, con lòn ch'i l'avraj butà da part
ij sold dèspresie reu, la fam dèspresie reu.

As peul noté bin facil che costa version a l'è stirassà e pitòst mal adatà, ma a l'è giusta un prim temtativ. A-i son ed pont andova a smija ch'a scora, e d'atru che a son-a com un treno merci an manœvra an sjè scambi rusnent. As ten nen cont dle cesure, mentre as rispèta la dièresi dij pentametro. Èl nùmer arportà pèr le nòte as arferiss al nùmer dèl vers.

6) - pèrnòm verbal e locativ a-i a l'è considerà na sola silaba (a son-a bin).

8) - l'agetiv mie a l'è considerà na sola silaba, e an pi curta, ma a smija che a son- 'ncora bin (lesend curt èl ditongh).

12) - deje onor. "deje o..." a l'è intèis coma doe silabe curte, lesù com a fussa "dej o..." (elision dlla e prima dlla o a l'è nen ch'a sia 'l mässim).

23) - L'ùltim pé dèl vers, fait da la paròla "pais", pi che coma nè sponde ò un troché a son-a pitòst com un giamb.